

TAITAJASTA YRITTÄJÄKSI

TAITAJASTA YRITTÄJÄKSI

Julkaisija: Skills Finland ry

Toimitustyö: Emmi Oksanen

Ulkoasu ja taitto: Viestintätoimisto VCA Oy

Kannen kuvat: Tarmo Valmela, Silja Lindqvist, Juha Roininen, Antti Varonen

Paino: Savion Kirjapaino Oy

Helsinki 2015

TAITAJASTA
YRITTÄJÄKSI

Sisältö

Mika Tammilehto, johtaja, ammatillisen koulutuksen vastuualue, opetus- ja kulttuuriministeriö

Johdanto..... 5

Veli-Matti Lamppu, koulutuspolitiikasta vastaava johtaja, Suomen Yrittäjät

Yrittäjyys ei ole geeni, vaan asenne..... 6

Tuija Laukkanen, opetusneuvos, Opetushallitus

Yrittäjyys opetussuunnitelmissa..... 10

Pekka Karukka, ammattiopettaja, Oulun seudun ammattiopisto
Anne Säämänen, lehtori, Koulutuskeskus Salpaus

Suomi vei Taitajan menestyslajin EuroSkillsiin 14

Paula Hyytiäinen, opetustoimen päällikkö, Suomen Liikemiesten Kauppaopisto

Oppilaitokset panostavat yrittäjyyden opettamiseen 20

Iiris Salminen, opiskelija, Oulun seudun ammattiopisto
Roosa Posti, opiskelija, Oulun seudun ammattiopisto

EuroSkills 2014 -kilpailu antoi itseluottamusta ja rohkeutta..... 24

Thomas Vasenius, lehtori, Omnian ammattiopisto

Yrittäjyyden iloa opiskelijoille viherrakentamisessa..... 28

**Näin huomioit yrittäjyyden lajissa kuin lajissa
ja hyödynnät myös muussa opetuksessa..... 32**

Heikki Timonen, kauppaneuvos, hallituksen pj, Machinery Group

Yrittäjyys on paloa ja vastuunkantoa 34

Petteri Heimonen, toimitusjohtaja, Pettersteel Oy

Suomi nousee yrittäjyydellä..... 38

Heidi Parkkinen, Siiri Härmä, Riku Korhonen ja Vili Heiskanen

Nuoret yrittäjät tulevat 42

Eija Alhojärvi, toiminnanjohtaja, Skills Finland ry
Pekka Matikainen, Taitaja-päällikkö, Skills Finland ry

Johtopäätökset 46

Johdanto

Ammatillinen koulutus ja ammattitaitokilpailut yrittäjyyttä edistämässä

Yrittäjyys on yksilön kykyä muuttaa ideat tuottavaksi toiminnaksi – oli kyse sitten liiketoiminnasta tai muusta toiminnasta. Siihen kuuluu luovuus, innovaatiokyky ja riskinotto, samoin kuin kyky suunnitella ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomessa tarvitaan yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä asennetta, sillä meneillään oleva työelämän murros enteilee monia muutoksia niin palkkatyöhön kuin yritystoimintaan. Yrittäjyys on tulevaisuudessa entistä varteenotettavampi vaihtoehto työllistyä ja työllistää myös muita. Yrittäjämäinen asenne tulee olemaan aiempaa tärkeämpää myös palkkatöissä. Se lisää työntekijän tietoisuutta omasta työstään ja oman työn merkityksestä osana laajempaa kokonaisuutta – ja auttaa tarttumaan mahdollisuuksiin.

Ammatillinen koulutus tarjoaa käytännönläheisen väylän yrittäjyyteen. Kaikki ammattiin opiskelevat saavat vahvan ammattitaidon ohella perustiedot yritystoiminnasta ja valmiudet toimia yrittäjämäisesti toisen palveluksessa. Lisäksi yrittäjyyttä omaksi urakseen suunnittelevat voivat valita yrittäjyyttä painottavan opintopolun ja sisällyttää tutkintoonsa yritystoimintaa tukevia tutkinnon osia valinnaisuuden kautta.

Suomessa ammattitaitokilpailut ovat osa ammatillisen koulutuksen kehittämistä. Kilpailujen avulla lisätään ammatillisen koulutuksen ja ammattiosaamisen tunnettuutta ja arvostusta, tehdään ammatillisen koulutuksen uudistuksia näkyväksi ja kehitetään uusia pedagogisia ratkaisuja ammatillisen koulutuksen arkeen. Taitajakilpailuissa yrittäjyys on esillä sekä erillisenä lajina että läpäisevänä painopistealueena kaikissa lajeissa. Kilpailutoiminta ja yrittäjyys tukevat toisiaan, sillä niissä on paljon samaa: ne vaativat ja kehittävät samoja ominaisuuksia.

Taitajasta yrittäjäksi -kirja antaa monipuolisen kuvan siitä, miten yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä asennetta on viety eteenpäin ammattitaitokilpailutoiminnassa ja samalla koko ammatillisessa koulutuksessa. Kirjan artikkeleista selviää, mitä ammattitaitokilpailuissa on tehty yrittäjyyden edistämiseksi. Lisäksi artikkeleissa arvioidaan tehtyjen toimien vaikutuksia, kuvataan omia ja osin muidenkin kokemuksia, pohditaan hyviksi havaittujen toimintatapojen hyödyntämistä sekä ennakoitaan yrittäjyyden tulevaisuutta Suomessa ja Taitajassa.

Antoisia lukuhetkiä innostavien artikkeleiden parissa! •

Mika Tammilehto

johtaja, ammatillisen koulutuksen vastuualue
opetus- ja kulttuuriministeriö

Yrittäjyys ei ole geeni, vaan asenne

Yrittäjämäinen toiminta on yhä tärkeämpää, sillä uudet työpaikat syntyvät etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Palkkatyö ja yrittäjyys yhdistyvät yhä useamman työuralla.

Yrittäjyyden vieminen Taitaja-lajiksi alkoi 2000-luvun loppupuolella. Suomen Yrittäjät teki Skills Finlandille aloitteen yrittäjyyslajin puolesta vuonna 2007, ja Nuori Yrittäjyys ry järjesti Espoon Taitaja2008-tapahtuman yhteydessä yrittäjyyskilpailupilotin. Yrittäjyys oli Taitajassa näytöslajina seuraavana vuonna ja virallisena lajina ensimmäisen kerran vuonna 2010.

– Yrittäjyystaidot sopivat hyvin itsenäiseksi lajiksi. Yrittäjyyteen kuuluu esimerkiksi ideointia, markkinointia, asiakaspalvelua ja hinnoittelua, ja ne kuuluvat kaikkien alojen ammatilliseen osaamiseen, perustelee johtaja **Veli-Matti Lamppu** Suomen Yrittäjistä. Hän toimi Taitajan yrittäjyyslajin lajiohjausryhmän puheenjohtajana vuodet 2010–2013. Lisäksi Lamppu on toiminut lajin päätuomarina kolme kertaa.

Yrittäjyys on osa ammattitaitoa

Yrittäjyyden edistäminen ammattikoulutuksessa on Veli-Matti Lampun mielestä tärkeää siksi, että suuri osa uusista työpaikoista on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, joissa yrittäjämäinen toimintatapa on tarpeen osana kaikkien työntekijöiden ammattitaitoa. Tulostavasti lisääntyy koko ajan myös julkisen sektorin työpaikoissa.

– Meillä on yhä vähemmän työpaikkoja, joissa voi olla sellaisella asenteella, että olen vain töissä täällä. Ei ole myöskään hyvinvointiyhteiskuntaa ilman menestyvää yritystoimintaa.

Yrittäjämäinen toiminta onkin Veli-Matti Lampun mielestä osa ammattitaitoa alalla kuin alalla. Lisäksi yrittäjyys tarjoaa nuorille mahdollisuuden toteuttaa itseään.

Suomen Yrittäjät jakaa Taitaja-tapahtumassa vuosittain yrittäjyysopetusmenetelmäkilpailun palkinnon. Vuonna 2014 palkittiin Ahlmanin ammattiopisto.

KUVA: Tarmo Valmeja

– Yrittäjämäinen toiminta lisää työn mielekkyyttä ja työviihtyvyyttä myös tutkimusten mukaan. Mitä lähempänä työntekijä on koko toiminnan ydintä ja mitä paremmin hän hahmottaa toiminnan kokonaisuuden, sitä tyytyväisempi hän usein on työhönsä.

Suomen Yrittäjät on mukana Taitaja-toiminnassa myös siksi, että se haluaa kannustaa nuoria yrittäjiksi sekä toteuttamaan ja kehittämään itseään.

Koulutus edistää yrittäjyyttä

Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö sekä opetussuunnitelmat ja tutkintojen perusteet antavat Veli-Matti Lampun mielestä hyvän perustan yrittäjyysopetukselle.

– Uudistuvassa laissa todetaan, että ammatillisen koulutuksen on tarkoitus edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä, kun aiemmin laissa mainittiin vain työllisyys.

Yrittäjyyden edistäminen toteutuu käytännössäkin Lampun mielestä koko ajan paremmin, mutta opetuksessa on vielä paljon tehtävää.

”Jokaisen opiskelijan pitäisi saada tutustua yrittäjyyteen toiminnallisella tasolla. Tämä voi tarkoittaa harjoitusyritystoimintaa, osuuskuntia tai esimerkiksi työssäoppimista pienessä yrityksessä.”

– Jokaisen opiskelijan pitäisi saada tutustua yrittäjyyteen toiminnallisella tasolla. Tämä voi tarkoittaa harjoitusyritystoimintaa, kuten vuotta yrittäjänä, osuuskuntia, joissa opiskelijat voivat toimia, tai esimerkiksi työssäoppimista pienessä yrityksessä ja yrittäjyyteen tutustumista siinä samalla. Myös jokaisen opettajan pitäisi tuoda yrittäjyysnäkökulma Veli-Matti Lampun mielestä esiin.

– Esimerkiksi lähihoitajakoulutuksessa opettaja voisi asettaa toimintaympäristöksi pienen hoivayrityksen julkisen sairaalan lisäksi.

Hän toivoo, että opettajat huomioisivat yrittäjyysnäkökulman opetuksessa nykyistä paremmin.

Uusi yrittäjyys yhdistää toimialoja

Taitaja-kilpailun yrittäjyyslajissa saisi kilpailla Veli-Matti Lampun mielestä entistä enemmän muiden alojen kuin liiketalouden opiskelijoita.

– Luovuus, kyky konkretisoida, oman osaamisen hyödyntäminen ja oivallus siitä, kuka voisi olla asiakas, korostuvat yrittäjyydessä. Yrittäjyyslajissa ei ole oleellista, että osaa laskea erilaisia laskelmia täsmällisesti Excelillä. Yrittäjyyslajiin on ehkä iskenyt liiketalousleima, mutta laji sopii kaikkien koulutusalojen opiskelijoille.

Lamppu onkin iloinen siitä, että lajin kilpailuissa ovat menestyneet myös muut kuin liiketalouden opiskelijat. Hänestä lajin kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, etteivät lajin tehtävät keskity liikaa liiketoimintasuunnitelman tekemiseen. Opettajat saisivat myös markkinoida lajia entistä enemmän kaikkien alojen opiskelijoille.

– Opettajien on tärkeää ymmärtää, että kaikki opiskelijat voivat osallistua lajin kilpailuun. Olisi erittäin hienoa, jos yrittäjyydessä kilpailisi monialaisia joukkueita.

Veli-Matti Lamppu toivoo monialaisia joukkueita kilpailuun myös siksi, että uudet yritykset perustuvat nykyään usein tuotteeseen tai palveluun, joka ei edusta puhtaasti yhtä toimialaa. Erilaiset alat yhdistyvät esimerkiksi terveysteknologiassa ja pelialalla.

Kenestä vain voi tulla yrittäjä

Yrittäjäosaaminen on Veli-Matti Lampun mukaan oman ammatin hyvää osaamista, halua kehittää ammattitaitoa monipuolisesti ja laajasti sekä yhä enemmän myös kykyä katsoa oman ydinosaamisen ulkopuolelle, nähdä mahdollisuuksia ja toteuttaa niitä.

– Yrittäjän on mentävä rohkeasti eteenpäin ja kehityttävä nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Kenestä vain voi tulla yrittäjä.

– Ei ole olemassa yrittäjyysgeeniä, eikä yhtä käsitystä yrittäjyydestä. Esimerkiksi loistava koodari voi koodata hyvän pelin ja myydä sen. Hänen ei tarvitse välttämättä olla sosiaalinen tai jotain muuta, joka perinteisesti liitetään yrittäjyyteen.

Myöskään ammattikoulusta valmistunut nuori ei ole Lampun mielestä liian nuori tai kokematon yrittäjäksi. Yrittäjyys lähtee yksilön valmiuksista.

– Samalla tavalla voisi kysyä, onko joku liian nuori töihin. Yrittäjyys on monella alalla hyvin luonteva valinta. Esimerkiksi parturi-kampaajan on vaikea löytää palkkatyötä. Yrittäjyydessä on kyse ennen kaikkea yksilöstä ja ammattitaidosta.

Yrittämistä ja palkkatyötä ei ole Veli-Matti Lampun mielestä myöskään hyvä asettaa vastakkain, sillä tulevaisuudessa ihmisten työurat tulevat olemaan yhä enemmän yhdistelmiä palkkatyöstä ja yrittäjyydestä.

Kilpaileminen saa uskomaan tulevaisuuteen

Parasta Taitaja-kilpailun antia on Veli-Matti Lampun mielestä se, että kilpaileminen antaa nuorille rohkeutta ja kokemuksen yhdessä tekemisestä. Opiskelijat ja mukana olevat yrittäjät saavat kilpailusta hänestä myös tulevaisuudenuskoa.

– On tärkeää, että opiskelijat haluavat kehittyä hyvästä erinomaiseksi. Yritykset tarvitsevat ammattikoulun käyneitä hyviä työntekijöitä.

Veli-Matti Lamppu on tyytyväinen myös siihen, että yrittäjyys on ollut jo useamman Taitaja-tapahtuman teema.

– Yrittäjyyden voisi tuoda yleisölle näkyväksi eri lajeissa entistä paremmin. Tehtävänä voisi olla esimerkiksi urakkatarjouksen laskeminen ja sen esittely yleisölle kuin oikealle asiakkaalle tai sen miettiminen, millaisen yrityksen perustaminen olisi itselle luontevaa.

Ammattitaitokilpailutoiminta ja ammatillinen koulutus antavat Veli-Matti Lampun mielestä opiskelijoille parhaimmillaan samoja eväitä kuin yrittäjyys. Näitä ovat rohkaisu, kannustus ja tuki.

– Parhaimmillaan opiskelija saa mahdollisuuden ammatilliseen kasvamiseen, mahdollisuuden käyttää kaikkea potentiaaliaan, rohkaistuu kehittämään itseään ja haluaa mennä eteenpäin. •

Veli-Matti Lamppu

- koulutuspolitiikasta vastaava johtaja, Suomen Yrittäjät

UNELMIEN YRITYS:

Kauniita vanhoja koruja ja kelloja myyvä verkkokauppa.

KUVA: Jarkko Översti, Tosikuva Oy

Yrittäjyys opetus- suunnitelmissa

Ammatillisen koulutuksen perustutkinnot uudistuvat elokuussa 2015. Yrittäjyys on uusissa tutkinnoissa entistä vahvemmin esillä. Opetushallituksen tavoitteena on, että nuorella olisi ammattikoulusta valmistuessaan valmiudet ryhtyä yrittäjäksi.

Kaikkien ammatillisen peruskoulutuksen perustutkintojen perusteet uudistuvat elokuussa 2015. Uudistus tarkoittaa 52 perustutkinnon uudistumista. Opintoviikoista siirrytään osaamispisteisiin ja samalla osaamisperusteisuutta vahvistetaan.

– Yrittäjyys on mukana tutkinnon osissa nytkin, mutta se nousee uusissa tutkinnonperusteissa entistä vahvemmin ja selkeämmin esille, ja sen kokonaismäärä tutkinnosta on hieman suurempi kuin aiemmin, kertoo opetusneuvos **Tuija Laukkanen** Opetushallituksesta.

Yrittäjyysopintoja tulee lisää

Yrittäjyysopintoja sisältyy kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin. Erityisen vahvasti yrittäjyys sisältyy liiketalouden perustutkintoon. Opiskelija voi valita opintoja yrittäjyyteen liittyvistä tutkinnon osista, joita ovat Yritystoiminnan suunnittelu ja Yrityksessä toimiminen. Yrittäjyysosaaminen sisältyy myös opintoihin kuuluviin elinikäisen oppimisen avaintaitoihin. Lisäksi yrittäjyysosaaminen on mukana yhteisissä tutkinnon osissa Yrittäjyys ja yritystoiminta -otsakkeen alla.

Opetushallitus tarkoittaa elinikäisen oppimisen avaintaidoilla muun muassa valmiuksia, joita läpi elämän jatkuva oppiminen, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotto sekä työelämän muuttuvat olosuhteet edellyttävät. Tällaisia taitoja ovat Opetushallituksen mukaan muun muassa elinikäinen oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, aloitekyky ja yrittäjyys, viestintä- ja mediaosaaminen sekä aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

KUVA: Peppi Nykänen

Asiakaspalvelutaidot ovat kaikille tarpeellista yrittäjyysosaamista.

Opetushallitus haluaa kannustaa nuoria ryhtymään entistä enemmän yrittäjiksi. – Yrittäjillä on suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä rooli. Haluamme rohkaista nuoria yrittäjiksi. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija pysähtyisi aidosti miettimään, missä omat vahvuudet ovat ja voisiko hänestä tulla yrittäjä.

Rohkeita ratkaisuja opetukseen

Ammatillinen koulutus on Tuija Laukkasen mielestä yrittäjyysmyönteistä, mutta yrittäjyysosaamista on mahdollista lisätä ja parantaa.

– Varmasti yrittäjyysosaamisen hankkimiseen liittyvät pedagogiset ratkaisut voisivat olla vielä nykyistäkin rohkeampia.

Oppilaitosten opetuksessa on eroja. Joissakin oppilaitoksissa erilaisia pedagogisia ratkaisuja on kehitetty pitkälle, mutta toisissa on enemmän kehitettävää.

Laukkasen mielestä yrittäjyyttä pitäisi opettaa käytännönläheisesti ja mahdollistaa erilaiset kokeilut, jolloin on lupa epäonnistua.

– Jos opiskelijat osallistuvat erilaisiin projekteihin ja perustavat harjoitusryhtyksiä, se on varmasti hyvin hedelmällistä.

”Kyvystä ottaa haltuun erilaisia työtehtäviä eri toimialoilla on tulossa normaali tapa toimia ja tehdä töitä. Ei tarvitse miettiä, miksi pitäisi opiskella uutta vielä aikuisena, kun kaikki tekevät niin.”

KUVA: Jaakko Manninen

Liiketalouden ja muidenkin alojen opiskelijat pyörittävätkin opintojen aikana omia yrityksiään osassa oppilaitoksista esimerkiksi yhden lukuvuoden ajan. Tällaiset yrittäjyysopinnot ovat Laukkasen mielestä hyviä.

Yrittäjyyttä voi kokeilla

Täydellinen yrittäjäkoulu olisi Tuija Laukkasen mielestä rohkaiseva ja innostava oppimisympäristö.

– Sellainen, joka ruokkisi uskallusta ja rohkeutta, mutta takaisi myös liiketaloudellisen perusosaamisen. Varmasti opiskelijoiden olisi hyvä kuulla myös nykyistä enemmän esimerkiksi entisten opiskelijoiden menestystarinoita yrittäjyydestä. Voisimme ottaa oppia myös naapurimaiden hyvistä käytännöistä. Oppilaitosvierailuja, yritysvierailuja ja yhteistyötä ammattikoulujen välillä sekä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kesken voisi olla enemmän.

Tuija Laukkasen mielestä Suomessa saisi olla myös nykyistä enemmän sellaista henkeä, että yrittäjyyttä voi kokeilla. Yrittäjyyden ei tarvitse olla loppuelämän valinta.

– Suomessa ei ehkä ole sellaista toimintakulttuuria, että yrittäjät perustavat, mutta mahdollisesti myös myyvät yrityksiä lyhyellä aikavälillä. Toivon enemmän rohkeutta kokeilla.

Laukkanen uskoo, että yrittäjyyteen liittyvät projektinhallintataidot, eli taito asettaa tavoitteita ja suunnitella tarvittavia toimenpiteitä, ovat tarpeellisia missä tahansa työssä ja elämässä yleensä.

– Oppimaan oppiminen ja innovointi ovat varmasti hyväksi kaikille. Myös oman talouden hallintaan voi muodostua ihan erilainen tuntuma, kun opiskelijat opettelevat liiketoiminnan suunnittelua opinnoissaan. Oman talouden hallintaa on tarve vahvistaa nuorten keskuudessa ihan yleisosaamisena.

Jatkuva uuden oppiminen on normaalia

Kaikille tarpeellista yrittäjäosaamista on Tuija Laukkasen mielestä uudenlaisten viestintävälineiden ja -ympäristöjen hyödyntäminen, oppimaan oppiminen, ketteryys ja joustavuus erilaisten töiden tekemisessä, asiakaspalvelutaidot sekä sosiaaliset

taidot. Ketteryyttä ja joustavuutta ihmiset tarvitsevat esimerkiksi siksi, että työsuhteet ovat usein aiempaa lyhyempiä, tietyt työtehtävät katoavat ja uusia tehtäviä tulee tilalle.

– Kyvystä ottaa haltuun erilaisia työtehtäviä eri toimialoilla on tulossa normaali tapa toimia ja tehdä töitä. Ei tarvitse miettiä, miksi pitäisi opiskella uutta vielä aikuisena, kun kaikki tekevät niin.

Yrittäjiä tarvitaan Laukkasen mielestä lisää.

– Suuri määrä yrittäjiä on siirtymässä lähivuosina eläkkeelle.

Mahdollisesti yrittäjyydestä on myös tulossa aiempaa trendikkäämpää.

– Tiettyjen alojen yrittäjät, kuten ravintola-alan yrittäjät, ovat aiempaa enemmän esillä mediassa. Yleistynyt ilmiö mahdollistaa toimialan nousun trendiksi.

Kaikista voi tulla yrittäjiä

Tavoitteena on, että ammatillinen peruskoulutus antaa vahvat valmiudet yrittäjyyteen, jolloin kaikki opiskelijat voisivat halutessaan ryhtyä yrittäjiksi.

– Pyrimme siihen, että opiskelijoilla olisi valmistuessaan perusosaaminen ja ymmärrys yrittäjyydestä ja he pystyisivät tekemään tietoisia ja harkittuja valintoja.

Yrittäjyyden näkyminen ammattitaitokilpailuissa on Tuija Laukkasen mielestä tärkeää siksi, että yrittäjyys on osa ammatillisia perusopintoja. Siksi sen kuuluu näkyä myös kilpailutoiminnassa. Hän uskoo myös, että kilpailemaan lähtevät opiskelijat ovat tavoitteellisia, kunnianhimoisia ja sitkeitä, siis sellaisia, jotka sopivat hyvin myös yrittäjiksi.

– Varmasti opiskelijat saavat kilpailutoiminnasta eväitä yrittämiseen. •

Tuija Laukkanen

- opetusneuvos, Opetushallitus

UNELMIEN YRITYS:

Suomalaisille senioreille suunnattu Bed & Breakfast -majapaikka Etelä-Euroopassa.

KUVA: Opetushallitus

Suomi vei Taitajan menestyslajin EuroSkillsiin

Yrittäjyys on Taitaja-kilpailun suosituin laji. Kilpailijoita valmentavien opettajien mielestä suosio on erinomainen asia. He toivovat lajin kilpailijoiksi entistä enemmän eri alojen opiskelijoita.

Yrittäjyys oli näytöslajina Taitaja-kilpailussa vuonna 2009. Virallisen lajin aseman yrittäjyys sai kilpailussa vuonna 2010. Samana vuonna Portugalin Lissabonissa EuroSkills- eli ammattitaidon EM-kilpailussa oli yrittäjyyden epävirallinen näytöskilpailu, jossa Oulun seudun ammattiopiston joukkue ja kaksi portugalilaista joukkuetta kilpailivat yrittäjyydessä. Oululaista joukkuetta valmensi markkinoinnin ja yrittäjyyden opettaja **Pekka Karukka**. Hän oli uurastanut myös sen eteen, että yrittäjyydestä tuli Taitaja-laji ja lobbasi yrittäjyyslajin puolesta kansainvälisillä areenoilla niin, että siitä tuli EuroSkills-kilpailun laji 2012.

– Idea, että yrittäjyys pitäisi saada EuroSkills-lajiksi, taisi olla minun ja kollegani **Jukka Vehmoksen**. Ajattelimme, että miksei yrittäjyys olisi yksi laji muiden joukossa. Aloimme sitten hiillostaa Skills Finlandin ja EuroSkillsin ihmisiä ja yrittäjyys hyväksyttiin viralliseksi lajiksi. Se oli tietysti hienoa, kertoo Oulun seudun ammattiopistossa opettava Karukka.

Lukuisat joukkueet haluavat kilpailla yrittäjyydessä

Yrittäjyyslaji on saanut Taitaja-toiminnassa huikean lähdön, sillä lajista on tullut viidessä vuodessa kilpailun suosituin. Vuonna 2014 lajin semifinaalissa oli mukana 46 joukkuetta ja vuonna 2013 peräti 49 kolmen hengen joukkuetta.

Karukka on ollut mukana joka vuosi valmentajana ja kahteen kertaan myös EuroSkills-eksperttinä eli tuomarina. Todennäköisesti hän on mukana Taitaja-toiminnassa tulevinakin vuosina.

Suomalaiset veivät yrittäjyyslajin ammattitaidon EM-kilpailuun. Kuvassa Suomen edustajat Henna Hannila, Jenna Heiskari ja Anni Korhonen sekä lajin järjestäjät Pekka Karukka ja Jukka Vehmas EuroSkills 2010 -kilpailussa Portugalissa.

Myös asiakaspalvelun ja markkinoinnin lehtori **Anne Säämänen** Koulutuskeskus Salpauksesta on ollut Taitaja-toiminnassa mukana yrittäjyyslajin alusta alkaen. Kun yrittäjyys oli ensimmäistä kertaa kilpailulajina Oulun Taitaja2010-kilpailussa, Säämänen valmensi kolmihenkeisen joukkueen jaetulle kultamitalisijalle.

– Innostuin Taitajasta, sillä valmentaminen on intensiivistä ja motivoivaa. Kisahuuma valtaa Taitajassa opettajankin. Tulen itse yrittäjäperheestä ja vuoden 2010 ryhmässä oli esimerkiksi mukana opiskelijatyttö, jolla oli vahva yrittäjän sydän, Säämänen muistelee.

Taitaja2010-kilpailun jälkeen Säämänen on valmentanut kahta kolmihenkeistä joukkuetta yrittäjyyslajissa. Lahden Taitaja2014-kilpailussa hän toimi lajivastaavana. Koulutuskeskus Salpaus oli tapahtuman pääjärjestäjä.

Kilpailulaji on monipuolinen

Anne Säämäsen mielestä yrittäjyyslajissa näkyy hyvin yrittäjyyden eri osa-alueet, kuten markkinointi, talouspuoli ja verkostoituminen. Finaalitehtäviin on kuulunut aina kuvitteellisen yrityksen perustaminen, liikeidean ja liiketoiminnan kehittäminen sekä esimerkiksi markkinoinnin ja talouden suunnitteleminen.

”Yrittäjyyslaji sopii kaikkien alojen opiskelijoille ja yrittäjiä tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän eri aloilla.”

Pekka Karukka

KUVA: Jaakko Mämminen

Taitaja2014-kilpailussa finaalitehtävänä oli kotiin ja sisustamiseen liittyvän verkko-kaupan perustaminen. Voiton kilpailussa vei Porvoo International Collegen joukkue Nikkaroi & säästä -verkkokaupallaan. Yrityksen liikeideana oli myydä leikkimökkejä ja puutarhakalusteita tee-se-itse-paketteina.

Opiskelijat oppivat lajissa kilpailemalla Säämäsen mielestä erityisesti tiimityöskentelyä ja neuvottelutaitoja sekä hahmottamaan sitä, miten oma osaaminen voi täydentää toisen osaamista.

– Suurin osa lajin kilpailijoista on ollut tähän asti liiketalouden opiskelijoita, mutta toivottavasti joukkueissa on tulevaisuudessa nykyistä enemmän monialaisia joukkueita, Säämänen sanoo.

Pekka Karukka on samaa mieltä.

– Yrittäjyyslaji sopii kaikkien alojen opiskelijoille ja yrittäjiä tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän eri aloilla, Karukka perustelee.

Kilpaileminen kuuluu yrittämiseen

Tuomareina toimivat yrittäjät tuovat kilpailuun Anne Säämäsen mielestä arkirealismia ja käytännön näkemystä.

– He ovat hyviä arvioimaan sitä, mikä voisi oikeasti toimia esimerkiksi verkostoitumisessa tai markkinoinnissa. Opiskelijat saavat kilpailussa hyvän kuvan yrittäjyydestä ja jopa oikeita kontakteja yrittäjiin. Opettajat saavat ideoita opetukseen, Säämänen kertoo.

Pekka Karukankin mielestä yrittäjyyslaji on hyvä ja havainnollistaa opiskelijoille sitä, että kilpaileminen kuuluu yrittämiseen.

– Opiskelijat oppivat, että yrittäjät kilpailevat toisia yrittäjiä vastaan. Opiskelijat oppivat myös toisten tekemistä ratkaisuista, Karukka pohtii.

Kahden ja puolen päivän kilpailuaika rajoittaa kuitenkin hänestä lajin kehittämistä.

– Voi pohtia, miten mitata yrittäjäosaamista niin lyhyessä ajassa, Karukka sanoo.

Suomi yrittäjyyden asialla

Yrittäjyys on EuroSkillsissä vielä nuori laji, jonka onnistumisessa Suomella on ollut tärkeä rooli. Pekka Karukalla on nyt takana kolme EuroSkills-kilpailua ja kaksi kilpailua yrittäjyyslajin pääeksperttinä. Oulun seudun ammattiopiston joukkue on ollut joka kerta mukana. Kaksi kertaa oululaiset ovat tulleet toiseksi hyvin tiukassa kilpailussa.

Opiskelijat kokevat kilpailuissa iloisia yllätyksiä ja karvaita pettymyksiä.

– Lillessä jäimme toiseksi 0,23 pisteen erolla, Karukka kertoo syksyn 2014 kilpailusta.

Opiskelijoita jännittää myös englanniksi kilpaileminen.

– Kokonaan englannin kielellä kilpaileminen on opiskelijoista kauhean jännää. Sinänsä kilpailussa keskitytään itse asiaan, eikä rallienglanti ole ongelma. Kaikilla on vain oltava yhteinen kieli, jotta kilpaileminen sujuu, Karukka selvittää.

Yrittäjyyden osuus opinnoissa kasvaa

Yrittäjyyttä ja yrittäjäkasvatusta on lisätty ammattikouluopintoihin viime vuosina ja tulevina vuosina niiden määrää kasvatetaan vielä lisää. Anne Säämäsen mielestä yrittäjyys on opinnoissa hyvin mukana.

– Jo ensimmäisen vuoden opiskelijat kehittelevät opinnoissa oman liikeidean.

Opintoihin kuuluu monta opintoviikkoa työssäoppimista, opiskelutehtävät saattavat liittyä oikeisiin yrityksiin ja Salpaus on mukana Nuori Yrittäjyys-toiminnassa. Yrittäjyyskokonaisuuden voi valita myös tutkinnon vapaasti valittaviin opintoihin, Säämänen kertoo.

Pekka Karukan mielestä yrittäjyys sopii hyvin yhteen elinikäisen oppimisen idean kanssa, joka on EU:n koulutuspolitiikan päätavoite. Hänestä toiminnallisen oppimisen osuutta ja yrittäjyyden opettamista voisi lisätä opinnoissa edelleen.

– Kaikkien alojen opiskelijoilla voisi olla opintojen aikana oma pieni yritys, jolla olisi oikea tuote. He voisivat harjoitella yrityksen pyörittämistä näin pienessä mitta-kaavassa turvallisessa ympäristössä, Karukka ideoi.

”Yrittäjämäiset piirteet tulevat varmasti entistä tärkeämmiksi myös palkkatöissä. Iso osa uusista työpaikoista syntyy pieniin yrityksiin.”

Anne Säämänen

KUVA: Jaakko Manninen

Sisäinen yrittäjyys on kaikkien juttu

Molemmat opettajat uskovat, että yrittäjäosaamiselle on tulevaisuudessa entistä suurempi tarve.

– Kaupan alan työpaikat vähenevät ja yrittäjyys on opiskelijoille yksi vaihtoehto lisää työllistyä. Yrittäjämäiset piirteet tulevat varmasti entistä tärkeämmiksi myös palkkatöissä. Iso osa uusista työpaikoista syntyy pieniin yrityksiin, Anne Säämänen pohtii. Tällaisia yrittäjämäisiä piirteitä ovat hänestä ainakin hyvät vuorovaikutustaidot, vahva ammattietiikka ja innovatiivisuus.

Pekka Karukka on samaa mieltä siitä, että ilman yrityksiä ei ole työpaikkoja. Hänestä yrittäjäosaamiseen kuuluu oppiva asenne, avoimuus ja valmius tehdä sitä, mille on milloinkin kysyntää. Tätä asennetta tarvitsevat hänestä myös palkkatyöläiset ja opiskelijat.

– Yrittäjyyskasvatus on eri asia kuin yrittäjyys. Kaikki eivät koskaan halua yrittäjiksi, mutta kaikkien on hyvä ymmärtää, millaisia asioita yrittäjän on otettava huomioon. Se helpottaa aina työntekoa, Karukka arvioi.

Ammattikoulusta suoraan yrittäjäksi

Anne Säämänen ja Pekka Karukka uskovat, että kenestä tahansa voi tulla yrittäjä. Yrittäjäksi voi heidän mielestään lähteä myös heti ammattikoulun penkiltä.

– Tutkimusten mukaan yrittäjät ovat usein muutama vuoden palkkatöissä ja perustavat sitten oman yrityksen. Yrittäjäksi voi kuitenkin lähteä heti valmistumisen jälkeen, Karukka sanoo.

– Salpauksessa on joitakin opiskelijoita, jotka ovat perustaneet yrityksen jo opiskeluaikana. Esimerkiksi yksi nuori mies tekee koruja ja myy niitä erilaisissa tapahtumissa. Toinen opiskelija kehitti liikeidean ja perusti yrityksen työssäoppimisjaksollaan yhdessä työnantajan kanssa. Nämä nuoret haluavat tehdä kovasti töitä tavoitteidensa eteen, Säämänen kertoo. Säämänen tietää myös parikymppisen entisen oppilaansa, joka on perustanut jo kolme yritystä.

Voiko yrittäjän asennetta opettaa?

Kuinka yrittäjyyttä pitäisi opettaa? Voiko yrittäjämäistä asennetta opettaa?

– Asenne on osittain sisäsyntyinen asia, mutta uskon, että sitäkin voi opettaa. Vuorovaikutustaitoja ja esiintymistä voi ainakin opettaa ja opetella, Säämänen arvioi.

Täydellisessä yrittäjäkoulussa kannustettaisiin hänestä uskaltavaan ajatteluun ja toimintaan, sekä aktiiviseen verkostoitumiseen.

– Koulussa yhdistyisivät rutiinit, käytäntö ja uudenlainen ajattelu. Opiskelijat oppisivat huomioimaan erilaisia pieniäkin liiketoimintamahdollisuuksia, Säämänen visioi.

Pekka Karukan mielestä opettajalla on oltava omaa kosketusta yrittäjyyteen, jotta hän voi olla uskottava yrittäjyyden opettaja.

– Opettajan pitää olla itse tehnyt ja kokeillut, Karukka sanoo.

Hän on pyörittänyt aiemmin kahta kauppaa ja tällä hetkellä Karukka on osakkaana Rukan hiihtokeskuksessa sijaitsevassa ravintolassa. Opettajan on hänestä hyvä pysyä etäällä ja antaa opiskelijoille vapautta.

– Opiskelijoiden pitää saada paljon vapautta ja vastuuta. Nuoret tarvitsevat ohjausta, mutta he ovat luovia ja välkkyjä. He eivät tarvitse vanhan mummon ideoita, Karukka sanoo. •

Anne Säämänen

- asiakaspalvelun ja markkinoinnin lehtori, Koulutuskeskus Salpaus

KUVA: Koulutuskeskus Salpaus

UNELMIEN YRITYS:

Nettikauppa, joka myisi tuotteita virkeille ikääntyneille, jotka haluavat asua mahdollisimman pitkään kotona.

Pekka Karukka

- markkinoinnin ja yrittäjyyden ammattiopettaja, Oulun seudun ammattiopisto

KUVA: Oulun seudun ammattiopisto

UNELMIEN YRITYS:

Vaatemerkki, joka myisi laskettelu- ja golf-vaatteita.

Oppilaitokset panostavat yrittäjyyden opettamiseen

Yrittäjyyslaji on nuorille hyvä tapa löytää oma polkunsa, uskoo **Paula Hyytiäinen**. Hänestä yrittäjyys on enemmän asennetta kuin substanssia. Yrittäjä etsii vaihtoehtoja ja kantaa vastuuta, eikä jää paikoilleen.

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opetustoimen päällikkö Paula Hyytiäinen kuuluu Skills Finlandin yrittäjyystoimikuntaan. Lisäksi hän on toiminut oman oppilaitoksen järjestämässä yrittäjyyslajin Taitaja-semifinaaleissa useamman kerran tuomariston puheenjohtajana. Oppilaitos haluaa olla mukana yrittäjyyslajin järjestämisessä, sillä yrittäjyys on oppilaitoksen keskeinen arvo ja erityisesti liiketalouden puolella tärkeä osaamisalue.

– Haluamme olla aktiivisesti mukana Taitajassa Suomen suurimpana kaupan ja hallinnon alan oppilaitoksena, Hyytiäinen perustelee.

Vuosi yrittäjänä koulussa

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opiskelijoiden opintoihin kuuluu paljon yrittäjyysopintoja. Opiskelijat harjoittelevat yrittäjyyttä opintojen aikana perustamalla oman minirytyksen ja pyörittämällä sitä vuoden. Vuoden jälkeen opiskelijat voivat lopettaa yrityksen tai halutessaan jatkaa sitä ihan oikeana yrityksenä. Toimintakonsepti on Nuori Yrittäjyys ry:n rakentama. Opiskelijat saavat tehdä yrityksessään 8 000 euron liikevaihdon ilman veroseuraamuksia.

– Opiskelijat ovat innovoineet monenlaisia liikeideoita ja myyneet muun muassa stailattuja kännykänkuoria, käsin tehtyjä koruja, käytettyjä tietokonepelejä ja tehneet henkilökohtaisia kunto-ohjelmia.

Oppilaitoksella on myös SLK Palvelut Oy -niminen oikea yritys, jossa opiskelijat oppivat markkinointiviestintää tekemällä pienimuotoisia projekteja eri yritysten toimeksiantoina. Opiskelijat ovat tehneet esimerkiksi markkinatutkimuksia, myyntikampanjoita, kotisivuja ja tapahtumia yrityksille.

Liike-elämän taloudellisten realiteettien ymmärtäminen auttaa myös oman talouden hallitsemisessa.

KUVA: Peppi Nykänen

Kilpailu on testimittari

Taitaja-kilpailu ja ammattitaitokilpailu-toiminta ovat Paula Hyttiäisen mielestä oiva lisä oppilaitoksen yrittäjyyskasvatukseen.

– Yrittäjyyskasvatuksen polku ja malli on meillä jo opetuksessa ja kilpailu on oikeastaan piste i:n päälle. Kilpailulla on kyllä vaikutusta myös opetuksen kehittämiseen ja nuoret voivat löytää kilpailemisen avulla oman polkunsaa.

Opiskelijat ja opettajat pystyvät myös arvioimaan oppimista kilpailemisen avulla.

– Yrittäjyyslajin kilpailu on opiskelijoille hyvä testimittari siitä, mitä kaikkea he ovat oppineet. Kilpailemalla on helppo huomata, mitä jo osaa ja missä pitää parantaa. Opiskelijat voivat mitata kilpailussa myös omaa paineensietokykyään ja yhteistyötaitojaan.

Hyttiäisen mielestä onkin tärkeää, että laji on tiimilaji. Hän uskoo, että nuoret oppivat paljon myös tuomaristolta saamastaan henkilökohtaisesta palautteesta.

– Palaute on nuorille tosi tärkeää. Finaalikiilpailun osallistujajoukkoa ei voi enää kasvattaa juuri siksi, että tuomarit arvioivat kilpailun kaikki osavaiheet, eivätkä he pysty seuraamaan tavattoman montaa joukkuetta.

”Yrittäjyyslajin kilpailu on opiskelijoille hyvä testimittari siitä, mitä kaikkea he ovat oppineet. Kilpailemalla on helppo huomata, mitä jo osaa ja missä pitää parantaa.”

KUVA: Antti Varonen

Yrittäjyyslajin kilpailun päätteeksi nuoret esittelevät töidensä tulokset.

Parempi käsitys rahasta

Yrittäjyyslajia Paula Hyytiäinen pitää monella tavalla hyvänä ja vaativana. Lajin heikkoutena voi hänestä pitää sitä, että aito liiketaloudellinen kilpailuympäristö ja oikeat asiakkaat puuttuvat.

– Esimerkiksi markkinointisuunnitelma on vain paperilla, eivätkä suunnitellut toimenpiteet tule testatuiksi oikeiden asiakkaiden kanssa.

Lajia seuratessaan Hyytiäinen on myös huomannut, että nuorilla on usein hyviä ja luovia ideoita, mutta ei realistista käsitystä lukujen suuruudesta ja siitä, mitä esimerkiksi erilaiset markkinointitoimet maksavat.

– Opiskelijoita pitäisi auttaa nykyistä enemmän ymmärtämään liike-elämän taloudellisia realiteetteja, jotta heillä olisi aiempaa realistisempi kyky arvioida taloussuunnitelmia ja hallita myös omaa taloutta. Jos nuori ei ole ollut vielä esimerkiksi itse töissä, hänellä ei ole ehkä käsitystä rahasta tai palkkojen suuruudesta.

Tähti innostaa muita

Yksi ammattitaitokilpailutoiminnan hienous on myös tilaisuus verkostoitua ja saada uusia ystäviä. Suomen Liikemiesten Kauppaopiston entinen opiskelija Riku Korhonen, jonka joukkue voitti yrittäjyyslajin Taitaja2013-kilpailussa, on usein puhunut siitä, kuinka hyvä verkostoitumispaikka kilpailut ovat hänelle olleet.

– Riku on kertonut, että hän on tavannut kilpailutoiminnassa paljon ihmisiä, joilta voi jatkossakin kysyä neuvoa ja apua.

Korhonen on menestynyt nuorten yrittäjien kilpailuissa myös kansainvälisesti ja perustanut jo kaksi omaa yritystä. Hän on kertonut onnistumisistaan myös oppilaitoksen muille opiskelijoille ja innostanut heitä yrittäjyyteen.

Paula Hyytiäisen mielestä yrittämisessä ja yrittäjyyden opettamisessa keskeistä onkin oikea asenne ja mahdollisuus kokeilla siipiään.

– Yrittäjyys on enemmän asennetta kuin substanssia. Yrittäjä on luova ja rohkea ja etsii ratkaisuja ongelmiin. Yrittäjämäinen oma-aloitteisuus ja vastuunotto on tärkeää kaikille tulevaisuuden tekijöille. •

Paula Hyytiäinen

- opetustoimen päällikkö,
Suomen Liikemiesten Kauppaopisto

UNELMIEN YRITYS:

Pikkupuoti, jossa myydään kauniita tavaroita arjen iloksi.

KUVA: Suomen Liikemiesten Kauppaopisto

EuroSkills 2014 -kilpailu antoi itseluottamusta ja rohkeutta

Roosa Posti ja **Iiris Salminen** kilpailivat EuroSkills Lille 2014 -kilpailussa vanhempia ja jo työelämässäkin olleita opiskelijoita vastaan. Oululaiset ammattikoululaiset saivat kilpailussa hopeaa.

Taitaja2014-semifinaaleista jäi Roosa Postille ja Iiris Salmiselle jotain hampaankoloon. Oululainen kaksikko oli huonosti valmistautunut, eikä saanut finaaliapaikkaa. EuroSkills 2014 -kilpailussa Ranskan Lillessä Posti ja Salminen sen sijaan näyttivät, että heillä on silmää yrittäjyydelle ja liikeideoille.

- Taitajan jälkeen tiesimme, että pystymme parempaan, Iiris Salminen sanoo.
- Semifinaalit olivat hyvä preppaus EuroSkillsiin, Roosa Posti miettii.

Taitaja-semifinaalin jälkeen Posti ja Salminen pohtivat yhdessä valmentajiensa **Pekka Karukan** ja **Jukka Vehmaksen** kanssa, kannattaisiko lähteä kilpailemaan EuroSkillsiin. Oulun seudun ammattiopistossa opettavat Karukka ja Vehmas ehdottivat EuroSkills-kilpailua opiskelijoilleen. Posti ja Salminen pääsivät kilpailuun ilman karsintoja, sillä muita ei hakenut mukaan. Alkoi ahkera harjoittelu. Ennen kilpailua nelikko tapasi toisiaan viikoittain.

Kirjanpito-ohjelma toi hopeaa

Roosa Posti ja Iiris Salminen kuvailevat EuroSkills 2014 -tapahtumaa uskomattomaksi kokemukseksi.

- Minulle oli yllätys, kuinka iso tapahtuma oli. Iso halli oli täynnä ihmisiä ja tapahtumassa oli 90 000 kävijää, Salminen kertoo.

Kaksikko kilpaili yrittäjyydessä kolmen päivän ajan Belgian, Itävallan ja Montenegron joukkueita vastaan. Kilpailijat kehittivät liikeidean ja tekivät yritykselleen tarkan liiketoimintasuunnitelman.

KUVA: Tuha Roininen

Taitaja-semifinaaliin osallistuminen kasvatti halua kilpailla. Iris Salminen (vas.) ja Roosa Posti ylsivät hopealle EuroSkills 2014 -kilpailussa.

– Päivät kestivät 8–10 tuntia ja olivat yllättävän rankkoja. Vaikeimpia tehtäviä olivat yllätystehtävät, joissa piti esimerkiksi keksiä hyväntekeväisyyskampanja, Posti kertoo.

Postin ja Salmisen liikeidea oli urheilujoukkueille suunnattu kirjanpito-ohjelma verkossa. He sijoittuivat hyvin tiukassa kilpailussa hopealle. Voiton vei Belgia. Menestys tuntui hienolta.

– Olimme lajin nuorimmat kilpailijat. Muut olivat yliopisto-opiskelijoita tai jo töissä, Salminen kertoo.

– En ajatellut, että sijoittuisimme niin hyvin, Posti lisää. Posti oli kilpailun aikaan 18-vuotias ja Salminen 17.

Varmuutta englanttiin ja esiintymiseen

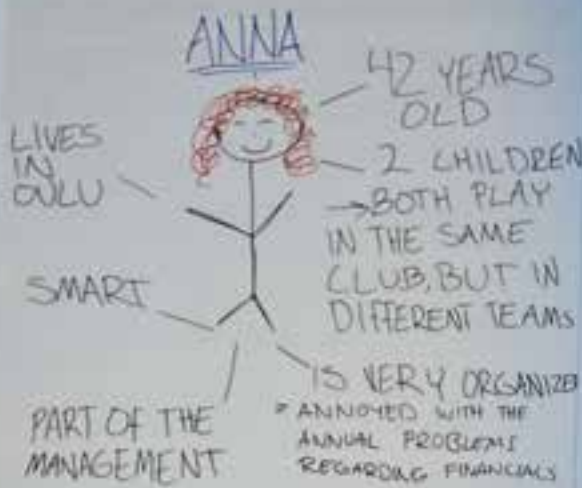
Kilpailu antoi Postille ja Salmiselle itseluottamusta ja rohkeutta.

– Tajusin, että mähän olen aika hyvä, kun olen päässyt tänne ja vielä pärjään, Iris Salminen kuvailee. Hän sai kilpailussa myös ahaa-elämyksiä markkinoinnista, kun kuunteli muiden joukkueiden vastauksia. Eniten ennalta jännitti englannin puhuminen.

“Tajusin, että mähän olen aika hyvä, kun olen päässyt tänne ja vielä pärjään.”

Iris Salminen

CUSTOMER PROFILE

"Kokemus oli upea. Kilpaileminen opettaa paljon liiketoimintasuunnitelman tekemisestä ja kilpailemisesta itsessään. Parasta oli se, että sain monta uutta kaveria."

Roosa Posti

– Puhun perussuomalaista rallienglantia ja mikrofoniin puhuminen oli jännittävää. Seuraavalla kerralla ei varmasti jännitä yhtä paljon, Salminen sanoo.

Postille englanti oli tuttua, sillä hän on asunut lapsena kaksi vuotta Uudessa-Seelanissa ja käynyt kansainvälisen peruskoulun Suomessa. Englanniksi esiintyminen, keskittyminen ja paineen alla toimiminen oli kyllä Postinkin mielestä opettavaista.

Molempien tulevaisuudensuunnitelmat ovat vielä epäselvät. Yrittäjyys on kummallekin yksi hyvä vaihtoehto.

EuroSkillsissä kilpailemista he suosittelevat muillekin.

– Kokemus oli upea. Kilpaileminen opettaa paljon liiketoimintasuunnitelman tekemisestä ja kilpailemisesta itsessään. Parasta oli se, että sain monta uutta kaveria, Posti hehkuttaa. •

Iiris Salminen

- 2. vuoden liiketalouden opiskelija, Oulun seudun ammattiopisto

KUVA: Markku Ojala

UNELMIEN YRITYS:

Yritys, jonka olemassaolosta olisi oikeasti hyötyä ja apua ihmisille.

Roosa Posti

- 3. vuoden liiketalouden opiskelija, Oulun seudun ammattiopisto. Suorittaa samalla ylioppilastutkintoa.

KUVA: Markku Ojala

UNELMIEN YRITYS:

Somistamisen ja sisustamisen alalla toimiva yritys.

Yrittäjyyden iloa opiskelijoille viherrakentamisessa

Yrittäjyys sopii monelle alalle, tietää yrittäjä ja opettaja **Thomas Vasenius**. Taitajassa yrittäjyys tulisi huomioida nykyistä parempana asiakaslähtöisyytenä.

Viherrakentamisen lehtori Thomas Vaseniuksella on paljon pidempi kokemus yrittämisestä kuin opettamisesta. Hän perusti oman viheralan yrityksen 21-vuotiaana nuorena miehenä. Vasenius otti ison pankkilainan, ryhtyi rakentamaan ihmisten pihoja kesällä ja viljeli vihanneksia kasvihuoneissa talvella. Kasvihuoneiden rakentamista varten hän vuokrasi myös tilan, jonka vuokra oli 15 000 markkaa kuukaudessa.

– Halusin olla yrittäjä, tehdä paljon töitä ja pitää lomaa silloin, kun itse haluan, Vasenius perustelee. Suvussa ei ole yrittäjiä.

Vasenius pyöritti omaa viheralan yritystä 16 vuotta, kunnes siirtyi muutama vuosi sitten opettajaksi. Yrittäjän pitkät päivät ja pienet lapset tuntuivat liian raskaalta yhdistelmältä.

Äkkiä Vasenius oli myös täysillä mukana Taitaja-toiminnassa.

– Kilpailutoiminta on tosi hauskaa. Siinä pääsee etsimään parhaita opiskelijoita ja joskus näkemään, kuinka opinnoissa muuten heikosti menestyvät opiskelijat innostuvatkin kilpailemisesta.

Urakkatarjouksen tekeminen tehtäväksi

Thomas Vaseniuksesta tuli viherrakentamisen Skills-lajipäällikkö vuoden 2014 alussa. Sitä ennen hän on valmentanut Omnian opiskelijoita Taitaja-, EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailuihin. Skills Finlandin nimeämän lajipäällikön tehtävänä on kehittää ja koordinoida oman lajinsa valmennusta. Viherrakentaminen-lajin kehittämisessä Vasenius on panostanut esimerkiksi juuri siihen, että yrittäjyys näkyisi lajin kilpailutehtävissä aiempaa enemmän.

KUVA: Mikko Takkinen

Yrittäjyyden opettaminen voi vaatia omalta mukavuusalueelta poistumista, mutta Thomas Vasenius kehottaa opettajia vetämään haalarit jalkaan.

– Yrittäjyys sopii viheralalle hyvin. Alalla on paljon töitä, jotka sopivat hyvin pienille yrityksille. Viheralalla on myös helppo ryhtyä yrittäjäksi, sillä välttämättömät tarvikkeet maksavat vain muutamia tuhansia euroja ja työkoneita voi vuokrata. Ehkä pitää olla vielä pakettiauto.

Taitaja2015-kilpailussa yhtenä viherrakentamisen kilpailutehtävänä tulee olemaan urakkatarjouksen tekeminen. Kilpailijat pääsevät arvioimaan, kuinka paljon heiltä kuluu aikaa ja materiaaleja tietyn toimeksiannon tekemiseen sekä millaiset laitekustannukset toimeksiantoon liittyvät. Vastaavaa tehtävää ei ole ollut lajissa aiemmin. Vasenius uskoo, että urakkatarjouksen tekeminen kirkastaa opiskelijoille itselleen sen, kuinka paljon he jo osaavat.

Kaikki voivat valita yrittäjyysopinnot

Omnian ammattiopistossa vuoden yrittäjyysopinnot voi liittää minkä tahansa alan ammattitutkintoon. Opiskelija voi halutessaan opiskella tavallisen kolmen vuoden perustutkinnon lisäksi yrittäjän ammattitutkinnon, jonka suorittaminen kestää vuoden. Silloin opiskelijat toimivat oppilaitoksen perustamassa osuuskunnassa, jonka Omnia perusti vuoden 2013 alussa. Ensin osuuskunnassa toimivat vain puualan ja viherrakentamisen opiskelijat, mutta pian av-viestinnän, vaatetuksen ja muiden alojen opiskelijat pääsivät mukaan.

”Jos Taitaja-kilpailun semifinaalitehtävät muuttuvat, opetuskin muuttuu. Taitajassa tapahtunut leviää kouluihin. Jos yrittäjyys näkyy kilpailussa, se tulee kouluhinkin.”

– Tämä lisävuosi on kokonaan yrittäjyyden opettelemista. Jos vain sanoisimme opiskelijoille, että yrittäjyys on taivas, se ei antaisi heille oikeaa kuvaa yrittäjyydestä eikä valmiuksia yrittäjyyteen. Osuuskuntamalli on tosi hyvä tapa opettaa yrittämistä.

Osuuskunnassa toimiessaan opiskelijat etsivät itse asiakkaita, tekevät heille tarjouksia ja toteuttavat työt sovitussa aikataulussa.

– Jos he laskevat esimerkiksi materiaalit tarjoukseen väärin ja koko palkka meneekin materiaaleihin, he ainakin oppivat laskemaan paremmin.

Omnian opettajat kuitenkin tarkistavat opiskelijoiden laskelmat, sillä osuuskunnalla on yhteinen kassa ja olisi ongelma, jos jonkun alan opiskelijat tekisivät osuuskunnan talouteen esimerkiksi 100 000 euron loven.

Oppilaitoksen johto on pitänyt yrittäjyyden opettamista tärkeänä ja opettajat ovat kehittäneet yrittäjyyden opetusta käytännössä.

– Omnia on moderni monialainen koulu, ja esimerkiksi viheralan viidestä opettajasta kaikilla on yrittäjätausta.

Taitajan vaikutus leviää kouluihin

Yrittäjyyden näkyminen Taitaja-tapahtumassa on Thomas Vaseniuksen mielestä tärkeää siksi, että Taitaja on ammatillisen koulutuksen suurin tapahtuma ja ohjaa koulujen toimintaa ja opetusta monella tavalla.

– Jos esimerkiksi Taitaja-kilpailun semifinaalitehtävät muuttuvat, opetuskin muuttuu vähän. Taitajassa tapahtunut leviää kouluihin. Samoin, jos yrittäjyys näkyy kilpailussa, se tulee kouluhinkin.

Vasenius on huomannut, että kilpailutoiminnasta innostuvien opettajien joukossa on myös keskimääräistä enemmän heitä, joilla on yrittäjätaustaa. Hän arvelee, että yrittäjähenkiset opettajat innostuvat myös kilpailutoiminnasta. Kilpaileminen on yrittäjille tuttua.

Yrittäjyyden näkyminen Taitajassa on Vaseniuksen mielestä tärkeää myös siksi, että kilpailun avulla löytyy niitä nuoria, joilla on kipinä yrittäjyyteen.

– On tärkeää rohkaista opiskelijoita yrittäjiksi, ja on erityisen tärkeää rohkaista oikeita tyyppejä.

Kaikista opiskelijoista ei koskaan tule yrittäjiä, mutta yrittäjäosaamisesta on Vaseniuksen mielestä hyötyä heillekin.

– On hyvä, että kaikki opiskelijat ymmärtävät, mistä raha tulee. Ymmärrys tekee kaikista parempia työntekijöitä. Valitettavan moni luulee, että raha kasvaa puussa.

Entistä enemmän asiakaslähtöisyyttä

Yrittäjyys tulee huomioiduksi eri lajeissa Vaseniuksen mielestä parhaiten niin, että kilpailutehtävissä on mahdollisimman paljon oikeita caseja ja asiakkaita.

– Jos kilpailutehtävänä on tehdä jotain oikealle asiakkaalle ja laskea tarjoukseen työhön kuluva aika, materiaalit ja laitekulut, tehdä työ ja luovuttaa se, opiskelijat

oivaltavat, että he osaavat tehdä tarjouksia ja myydä. He oppivat myös sen, etteivät asiakkaat puhu ammattikieltä.

Vasenius uskoo, että tällainen asiakaslähtöinen kilpailutehtävä kasvattaa myös opiskelijoiden ammattiympäystä omasta osaamisestaan.

Yrittäjämäinen tekeminen on Taitajan kilpailulajeja suunnittelevien lajiohjauksryhmien keskusteluissa koko ajan enemmän mukana.

– Koen ja uskon, että yrittäjyys tulee näkymään Taitajassa ja kansainvälisissä kilpailuissa joka vuosi vähän edellistä vahvemmin. Kädentaitolajeissa se on jo vahvasti mukana. Esimerkiksi EuroSkillsissä on ollut floristiikassa tehtävänä rakentaa mahdollisimman myyvä, kutsuva ja asiakasystävällinen kukkakauppa.

Mars pihalle opettamaan

Samanlaista asiakaslähtöistä opetusta saisi olla Thomas Vaseniuksen mielestä nykyistä enemmän myös oppilaitoksissa.

– Yrittäjyyttä opetetaan jo tekemällä ulkopuolisia oikeita kohteita ja projekteja, mutta opetusta voisi tehostaa nykyisestä. Tämä tietysti vaatii sen, että opettaja siirtyy pois mukavasta luokkahuoneesta ja vetää haalarit jalkaan.

Itse Vasenius kertoo opettavansa teorialuokassa erittäin harvoin. Suurimman osan ajasta hän opettaa harjoitushallissa ja ulkona.

– Opiskelijat oppivat ulkona elämää varten ja luokkahuoneessa koulua varten.

Ehkä Vasenius palaa vielä itsekin yrittäjäksi.

– Totta kai se on mahdollista. Minulla on yhä yritys olemassa, joten jatkaminen olisi erittäin helppoa. Mutta viihdyn työssäni ja toimin opettajana niin kauan kun opettaminen on hauskaa. •

Thomas Vasenius

- viherrakentamisen lehtori, Omnian ammattiopisto

UNELMIEN YRITYS:
Maatilamatkailuyritys omalle
maatilalle Viroon. Yritys tarjoaisi
esimerkiksi metsästysreissuja.

VINKIT:

Näin huomioit yrittäjyyden lajissa kuin lajissa ja hyödynnät myös muussa opetuksessa

- 1** Eri kilpailulajeihin voisi ottaa tehtäväksi urakkatarjouksen laskemisen ja tarjouksen esittelyn kuin oikealle asiakkaalle.
- 2** Oman yrityksen ideoiminen kilpailutehtäväksi eri lajeihin. Tehtävässä kilpailijat pohtisivat, millaisen yrityksen perustaminen olisi heille luontevaa ja miksi. Yritysideat tulisi perustella oman ammattitaidon avulla.
- 3** Tehdään eri kilpailulajeihin sisältyvä yrittäjyysosaaminen entistä näkyvämmäksi yleisölle. Yleisön on hyvä nähdä, että myös yrittäjäosaaminen kuuluu ammattitaitoon eri aloilla.
- 4** Kilpailutehtävistä nykyistä asiakaslähtöisempiä. Kilpailutehtävissä voisi olla tarkkoja kuvauksia siitä, millaisille asiakkaille tehtävä työ pitää suunnitella ja toteuttaa. Näin voisi olla myös yrittäjyyslajin virtuaaliyrityksen ideoinnissa.
- 5** Aiempaa enemmän monialaisia joukkueita yrittäjyyslajin kilpailijoiksi. Kun yksi taitaa liiketalouden ja toinen kädentaidot tai tietotekniikan, syntyy luovia ja innovatiivisia yritysideoita. Kaikki oppivat toisiltaan.
- 6** Taitajan lajiohjausryhmät miettimään entistä enemmän, kuinka yrittäjyys voi juuri kyseisessä lajissa näkyä. Yrittäjyyden tulisi olla mahdollisimman luontevasti mukana Taitaja-kilpailun tehtävissä.

7 Nykyistä enemmän oikeita kohteita Taitajakilpailujen tehtäviin ja eri alojen opintojen harjoitustehtäviin. Esimerkiksi viherrakentamisen opiskelijat voisivat urakoida oikeiden ihmisten pihoja ja kukka-alan opiskelijat hoitaa oikeiden juhlien kukkatilauksia.

8 Kaikkien alojen opiskelijat pyörittämään omaa pientä yritystä ammattiopintojensa aikana. Yrityksellä tulisi olla yksi ihan oikea tuote. Näin opiskelijat saisivat harjoitella yrittämistä pienessä mittakaavassa ja turvallisessa ympäristössä.

9 Yrityksen koko liiketoimintaan ja toimintaketjuun tutustuminen entistä suurempaan rooliin työssäoppimisjaksoilla. Enemmän pieniä yrityksiä työssäoppimispaikoiksi.

10 Jokaisen opettajan tulisi muistaa omassa opetuksessaan, että asettaa harjoitusympäristöksi myös yrityksen, eikä vain julkista organisaatiota.

11 Enemmän yrittäjien pitämiä sparrausluentoja oppilaitoksiin ja oikeita yrityscaseja yrittäjyyden opetukseen. Myös entiset opiskelijat ja nykyiset yrittäjät voisivat vieraila entisissä opinahjoissaan ja kertoa tarinoitaan.

12 Annetaan opiskelijoille enemmän tilaisuuksia kokeilla ja tehdä itse, epäonnistua ja oppia. Yrittäjyyttä ei opeteta luokassa kirjoista ja kansista. Yrittäjyys on enemmän asennetta kuin substanssia. •

Yrittäjyys on paloa ja vastuunkantoa

Yrittäjyys on paloa ja vastuunkantoa, jota on perinteisessä luokahuoneopetuksessa vaikea opettaa. Kauppaneuvos **Heikki Timonen** arvostaa suuresti Taitaja-toimintaa, jossa teoria ja käytäntö yhdistyvät.

Kauppaneuvos Heikki Timonen on perheyrittäjä toisessa polvessa. Perheyrittäjä Machinery Oy on perustettu vuonna 1911. Yrityksen toimialaa on koneiden ja laitteiden sekä teknisten tarvikkeiden maahantuonti, markkinointi, asennus, korjaus ja huolto. Yritys on kasvanut 103 vuodessa neljän miehen perustamasta koneliikkeestä konserniksi, joka työllistää 160 ihmistä. Heikki Timonen johti konsernia, johon nykyään kuuluvat Machinery Oy ja Amo Oy, vuodesta 1977 vuoteen 1995. Sen jälkeen hän siirtyi hallituksen puheenjohtajaksi ja konsernijohtajan tehtävät otti hänen poikansa **Janne Timonen**.

Machinery Group on toiminut Taitaja-toiminnassa koneistuslajin sekä levy ja hitsaus -lajin pääyhteistyökumppanina toimittamalla tuotantokoneita kilpailijoiden käyttöön. Heikki Timonen on ollut tekemisissä Taitaja-kilpailun kanssa myös Yksityisyrittäjien Säätiön hallituksen puheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä. Yksityisyrittäjien Säätiö on Skills Finlandin ja Taitaja-tapahtuman tärkeä tukija.

Timosen mielestä kilpaileminen on upea lähestymistapa yrittäjyyteen.

– Arvostan kilpailutoimintaa suuresti. Olemme kokeneet toiminnan säätiössä tosi tärkeäksi, hän kertoo.

Panostus tulevaisuuden työvoimaan

Machinery Group on mukana ammattitaitokilpailutoiminnassa siksi, että yritys haluaa kasvattaa osaajia alalle.

– Koemme, että metallin taitajien kasvattaminen alalle on hyvin keskeisessä asemassa kilpailukyvyyn kehittämisessä. Opiskelijat näkevät Taitajassa käytännössä,

Machinery Group on mukana kilpailutoiminnassa siksi, että yritys haluaa kasvattaa osaajia alalle.

mitä metalliala ja kilpaileminen ovat. Myös yrittäjyydessä on aina mukana kilpailutilanne.

Timosen mielestä olennaista yrittäjyydessä on yksinkertaisen ja selkeän strategian luominen. Strategiaan kuuluvat laadukkaat tuotteet, asiakkaat ja tapa toimia. Toisia ihmisiä työllistävän yrittäjän on osattava myös motivoida työntekijöitään.

– Ihmisten motivointi ja innostuksen levittäminen ympärille on tärkeää, sillä innostunut työntekijä tuottaa moninkertaisesti enemmän kuin tympääntynyt työntekijä.

Upein asia yrittäjyydessä on Timosen mielestä muiden ihmisten työllistäminen.

Hyvä työntekijä kantaa vastuuta

Innostuminen ja ylpeys omasta työstä sekä vastuunotto ovat Heikki Timosen mielestä tärkeimpiä asioita työelämässä niin yrittäjille kuin palkkatyöntekijöille.

– Kaikkien ei tarvitse kokea yrittäjän vastuuta, kunhan työntekijät kantavat vastuuta omasta työstään. Vastuunkantaminen, innostuminen ja ylpeys omasta työstä luovat kansallista iskuvoimaa ja kilpailukykyä.

Työnantajana hän ei odota, että vastavalmistuneet ammattilaiset ovat seppiä koulusta päästyään, vaan keskeistä on oikea asenne ja avoin mieli.

“Taitaja-kilpailussa yhdistyy hienosti opiskelijoiden oppima ja käytäntö. Taitaja tuo yrittäjyyden oikeaa maailmaa hienosti esiin opiskelijoille.”

– Odotan, että nuorilla työntekijöillä on ennen kaikkea suuri halu oppia lisää. Yrityksemme on toiminut 103 vuotta ja meillä on paljon pitkiä työsuhteita. Työhön tarvittavat perustaidot muuttuvat ajassa ja siksi oppiminen ja asenne ovat tärkeimpiä.

Yrittäjyyden opettaminen on vaikeaa

Yrittäjyyden opettamista Heikki Timonen pitää vaikeana.

– Yrittäjyys on iso sana. Kuinka sitä voi opettaa? Opettajat voivat opettaa opiskelijoille, miten yritykset toimivat ja millaiset lainalaisuudet yritysten toimintaan vaikuttavat, mutta kuinka opettaa yrittäjyyden asennetta ja voimaa?

Hyvä tapa opettaa yrittäjyyttä on Timosen mielestä kaikenlainen käytännön ja kokemuksen avulla opettaminen.

– Yrityskylät ja kaikki hankkeet, joissa opiskelijat pääsevät kokeilemaan itse, ovat hienoja tapoja opettaa.

Timonen pitääkin jo käytössä olevia opetusmenetelmiä, joissa opiskelijat pyörittävät omia harjoitusyrityksiään tai toimivat yrittäjinä oppilaitoksen osuuskunnassa tai osakeyhtiössä, hyvinä. Myös yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä voisi olla hänestä nykyistä enemmän. Lisäksi opettajilla on tärkeä rooli.

– Opettajilla on yrittämisen opettamisessa vaativa tehtävä. Heillä on oltava korkea motivaatio opettamiseen ja omia yhteyksiä yrityksiin. Oma kokemus yrittäjyydestä on varmasti hyväksi.

Opettamista case-harjoituksilla

Itse Heikki Timonen opiskeli yrittämistä Harvardin yliopistossa Yhdysvalloissa 1980-luvulla caseharjoitusten avulla. Timonen työskenteli tuolloin jo Machineryn toimitusjohtajana.

– Opetus perustui pelkästään case-harjoituksiin. Pehdyimme oikeisiin yrityksiin ja niiden tilanteisiin. Opettaja esitti meille kuvauksia yritysten vaiheista ja ongelmista ja meidän opiskelijoiden tuli ideoida ratkaisuja ongelmiin. Lopuksi yrityksen toimitusjohtaja tuli haastateltavaksi kertomaan, kuinka hän oli oikeasti ratkaissut tilanteen.

Timonen uskoo, että tällainen oikeiden yritysten tilanteiden avulla opettaminen toimii edelleen. Harvardin kurssilla caseja käsiteltiin kaksi päivässä ja niitä oli yhteensä 80.

Taitaja-kilpailussa yhdistyy Timosen mielestä hienosti opiskelijoiden oppima ja käytäntö.

– Taitaja tuo yrittäjyyden oikeaa maailmaa hienosti esiin opiskelijoille. On erinomaista, että yrittäjyys on kilpailussa oma lajinsa.

Yrittäjyys on menestyksen perusta

Heikki Timosen mielestä Suomi tarvitsee ehdottomasti tulevaisuudessa nykyistä enemmän yrittäjiä.

– Yrittäjyys on kansallisen voiman ja menestyksen perusta. On hyvin tärkeää, että Suomessa on yrittäjiä, jotka työllistävät muita ja kantavat vastuuta. Valtiovallan pitäisi pitää puolestaan huolta siitä, ettei se vaikeuta yritysten elinehtoja.

Yrittäjyyden buumia Timonen ei tällä hetkellä näe ympärillään.

– Olin juuri viikonlopun yrittäjien tapahtumassa ja siellä tuntui, että yrittäjiä on joka puolella, mutta laajemmin yhteiskunnassa en valitettavasti näe buumia yrittäjyyteen.

Aivan kenestä tahansa ei Timosen mielestä myöskään ole yrittäjäksi.

– Minkä tyyppisestä ihmisestä tahansa voi tulla yrittäjä, jos hänellä on tahto ja halu yrittämiseen. Jos tahto, halu ja palo ottaa vastuuta puuttuvat, ihmisestä ei voi tulla yrittäjää. Yrittäjyys on hankalaa. Yrittäjän on mentävä koko ajan eteenpäin ja siedettävä paljon vastoinkäymisiä.

Nuorena voi lähteä yrittäjäksi

Nuoresta vastavalmistuneesta ammattikoululaisestakin voi Timosen mielestä kyllä tulla yrittäjä.

– Kyllä nuorenakin voi lähteä yrittäjäksi. Nuori ikä ei ole este. Yrittäjyys ei ole rakettitiedettä, vaan teräksenlujaa tahtoa. Esimerkkejä menestyneistä nuorista on paljon.

Olennaista yrittämisessä on Timosen mielestä myös asiakkaiden muuttuvien tarpeiden ymmärtäminen.

– Yrittäjän on välttämätöntä ymmärtää asiakkaan muuttuvia tarpeita ja muutettava omaa toimintaansa ajan mukana.

Itse hän on ollut perheyrityksen palveluksessa 50 vuotta ja jatkaa vielä hallituksen puheenjohtajan ja vanhemman neuvonantajan roolissa. •

Heikki Timonen

- kauppaneuvos, hallituksen puheenjohtaja, Machinery Group
- hallituksen jäsen, Yksityisyrittäjien Säätiö

UNELMIEN YRITYS:

Metalliteollisuuden konepaja, joka valmistaisi innovatiivista tuotetta kansainvälisille markkinoille.

KUVA: Machinery Group

Suomi nousuun yrittäjyydellä

Ammattikouluopiskelijat tarvitsevat nykyistä paremman ymmärryksen siitä, kuinka yritykset toimivat ja mistä eurot kertyvät. Yrittäjämäisiä taitoja tarvitsevat kaikki.

Rakennuspeltiseppälaji oli ensimmäistä kertaa mukana näytöslajina Lahden Taitaja2014-tapahtumassa. Lajin näytöksen järjestivät kuopiolainen metalli- ja rakennusalan yritys Pettersteel ja turkulainen koulutusyritys Opeco. Jos Pettersteelin toimitusjohtaja **Petteri Heimosen** toiveet toteutuvat, se on muutama vuoden kuluttua virallisena kilpailulajina Taitaja-kilpailussa.

– Jos opiskelijat kiinnostuvat alasta ja alalle saadaan nykyistä enemmän koulutusta, saamme myös kilpailijoita lajiin, Heimosen visioi.

Opiskelijoita, koulutusta ja kilpailijoita tarvitaan, sillä alalla on työvoimapula. Petteri Heimonen uskoo nuorten kiinnostuvan alasta, kunhan he saavat tietää, että ala on olemassa.

Lisää peltiseppäkoulutusta

Suomen Peltiseppäyrittäjät ry:n laskelmien mukaan peltiseppäala työllistää tällä hetkellä 7 000 rakennuspeltiseppää, mutta eläkkeelle jäävien määrä on selkeästi suurempi kuin töihin tulijoiden määrä. Syynä työvoimapulaan on Heimosen mielestä koulutuksen puute. Rakennuspeltiseppiä kouluttavat tällä hetkellä vain alan yritykset ja jotkut yksityiset koulutuksen järjestäjät oppisopimuksella. Heimonen toivoo lisää julkisten oppilaitosten tarjoamaa koulutusta.

– Alalla on paljon pieniä yrityksiä ja kaikki niistä eivät pysty kouluttamaan itse työntekijöitään. Toivottavasti toisen asteen talotekniikan perustutkintoa tai rakennuspeltiseppien koulutusta järjestetään jollain aikataululla esimerkiksi kahdeksalla paikkakunnalla ympäri Suomea.

KUVA: Juha Roininen

Rakennuspeltisepän taidoissa kisattiin myös EuroSkills Lille 2014 -kilpailussa.

Ammattitaitokilpailutoiminnalla on koulutustilanteen parantamisessa Heimosen mielestä tärkeä rooli.

Taitaja tuo alan esille

Taitaja2014-tapahtuman rakennuspeltiseppälajin näytöslajissa kaksi Pettersteelin työntekijää ja yksi Turun Pläkkipelti Oy:n työntekijä näyttivät yleisölle, millaista työtä rakennuspeltisepät tekevät. Näytöslaji sai Petteri Heimosen mielestä melko hyvän huomiota tapahtumassa.

– Moni pysähtyi katsomaan työnäytöstä ja pääsimme tapaamaan oppilaitosten johtoa ja puhumaan alasta. Oppilaitosten mielenkiinto alaa kohtaan on herännyt.

Heimonen on toiminut aktiivisesti alan näkyvyyden puolesta myös muuten. Hän puhui alasta esimerkiksi EuroSkills 2014 -kilpailun maajoukkuekilpailijoiden lähettämistilaisuudessa Helsingissä. Rakennuspeltisepän työ on Heimosen mielestä tärkeää käytännönosaajien työtä.

– Rakennuspeltisepän työllä on suora yhteys rakentamisen laatuun. Talojen rakenteet kastuvat, jos niitä ei suojata kunnolla.

”Minusta on tärkeää, että työharjoittelijat saavat aidon työkokemuksen, etteivät he tule halliin seisomaan. Oikeasti töitä tehdessään nuori näkee, onko ala hänen omansa.”

Entistä käytännönläheisempää koulutusta

Rakennuspeltiseppäkoulutus toteutuisi Petteri Heimosen mielestä parhaiten oppilaitosten ja yritysten yhteistyössä käytännönläheisenä koulutuksena.

– Alan opettajia ja opetusmateriaalia on vähän. Koulutuksessa toimisi tunti-opettajamalli ja yritysten työntekijät voisivat käydä opettamassa opiskelijoita.

Heimosen mielestä ammatillista koulutusta pitäisi muuttaa muutenkin nykyistä käytännönläheisemmäksi.

– Ammattikoulussa on paljon opiskelijoita, joita opintojen nykyinen rakenne turhauttaa. Käytännönopetusta voisi lisätä ja opinnoissa voisi edetä nykyistä nopeammin.

Lisää yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä

Petteri Heimonen kaipaa oppilaitoksiin myös nykyistä enemmän yrittäjyysopetusta. Yritysten toimintaa ja sitä, että kaikilla on yrityksessä tärkeä tehtävä, voisi opettaa ikäkauteen sopivasti jo peruskoulussa. Heimosen mielestä oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä saisi olla myös nykyistä enemmän.

– Opettajan, joka on työskennellyt ikänsä oppilaitoksessa, voi olla vaikea onnistua herättämään mielenkiintoa yrittäjyyteen, mutta yrittäjät voisivat käydä pitämässä sparrausluentoja oppilaitoksissa. Uskon, että monet yrittäjät olisivat valmiita tällaiseen.

Heimosen kokemuksen mukaan oppilaitokset suhtautuvat yritysyhteistyöhön kuitenkin nihkeästi.

– Oppilaitokset ovat liikaa kiinni omissa rakenteissaan. Varmasti samaa on myös yritysten puolella. Molempien tahojen pitäisi pohtia entistä enemmän, kuinka yhteistyöstä voisi olla hyötyä.

Kaikilla on oma tärkeä rooli

Työnantajana Petteri Heimonen odottaa nuorilta työntekijöiltä avointa ja innostunutta mieltä sekä työhalua. Hän on tyytyväinen opiskelijoihin ja vasta-valmistuneisiin, jotka ovat tulleet Pettersteelille töihin. Hän on myös kertonut nuorille suoraan, mitä heiltä odotetaan.

– Vastavalmistuneilla ja työharjoittelijoilla on ollut hyvä asenne työhön. Minusta on tärkeää, että työharjoittelijat saavat aidon työkokemuksen, etteivät he tule halliin seisomaan. Oikeasti töitä tehdessään nuori näkee, onko ala hänen omansa.

Hänestä ammattikouluopiskelijoiden ja ihan kaikkien pitäisi kuitenkin ymmärtää nykyistä paremmin roolinsa yrityksessä.

– Ihmisten pitäisi ymmärtää, että jokaisen työpanos mitataan euroissa. Tämä ymmärrys puuttuu usein nuorilta työntekijöiltä.

Yrittäjien pitäisi puolestaan kertoa esimerkiksi taloudesta työntekijöille avoimesti.

– Yrittäjällä on oltava kokonaisnäkemys siitä, mikä on kunkin rooli toimintaketjussa.

Oman yrityksensä työntekijöille Heimonen on korostanut, että kaikki työntekijät tekevät asiakastyötä ja asiakas maksaa kaikkien työntekijöiden palkan. Jos yksittäinen työntekijä esittää lisäkustannuksia, hänen on vastaavasti ymmärrettävä, että asiakkailta on saatava silloin lisää rahaa tai toimintaa on pystyttävä tehostamaan.

Yrittäjän ei tarvitse olla työhullu

Yrittäjä on Petteri Heimosen mielestä luovasti järkeilevä tyyppi, joka pystyy mukautumaan asiakkaan tarpeisiin. Yrittäjiä tarvitaan hänestä myös nykyistä enemmän.

– Julkisen sektorin osuus on liian suuri. Ammatinharjoittamisyrittäjyyttä tulisi lisätä, jotta Suomi saataisiin nopeammin nousuun.

Hänestä yrittäjä tarvitsee laaja-alaista näkemystä yhteiskunnasta, innovatiivisuutta, ahkeruutta ja kunnianhimoa, mutta työhullu yrittäjän ei tarvitse olla.

– Kyllä yrittäjällä voi olla muutakin elämää.

Ammattikoulusta valmistunut nuori ei ole Heimosen mielestä liian nuori yrittäjäksi, mutta hän arvelee, että yrittäminen voi olla helpompaa, jos hankkii alalta ensin laajan ammattitaidon tekemällä palkkatöitä.

Yleisesti elämässä pärjäävät hänen mielestään ahkerat ihmiset.

– Ahkerat ihmiset voivat vaikuttaa siihen, kuinka menestyvät omassa elämässään. •

Petteri Heimonen

- toimitusjohtaja, Pettersteel Oy

UNELMIEN YRITYS:

Rakennusalan yritys, joka käyttäisi uudenlaista ja entistä tehokkaampaa toimintamallia rakennustöiden tekemisessä.

KUVA: Pettersteel Oy

Täältä pesee!

Nuoret yrittäjät tulevat

Parasta yrittäjyydessä on vapaus tehdä omia valintoja ja vastuu niistä, sanovat **Heidi Parkkinen**, **Siiri Härmä**, **Riku Korhonen** ja **Vili Heiskanen**.

Heidi Parkkinen

- Ompelimo-yrittäjä, Ompelimo Pinkkiheidi Turussa

Kevät 2010

Heidi Parkkinen voittaa Taitaja2010-kilpailun pukuompelulajissa ja valmistuu pukuompelijaksi Turun ammatti-instituutista.

- Taitaja kasvatti ammattitaitoa ja itsevarmuutta. Koulussa ei puhuttu ollenkaan yrittäjyydestä, mikä on jännää, kun alalla on vähän palkkatöitä tarjolla. Nykyään onneksi puhutaan.

Syyskuu 2010

Parkkinen perustaa toiminimen ja ostaa 1 400 euroa maksavan ompelukoneen Taitaja-kilpailun voittorahoilla ja säästöillä.

- Pysin ammattikorkeakouluun, mutta en päässyt ja ryhdyin yrittäjäksi. Olin ajatellut yrittäjyyttä jo opiskeluaikana, sillä haluan tehdä asiat omalla tavallani ja olla itsenäinen. Vanhempani ja neljä sisarustani ovat yrittäjiä.

Kevät 2012

Parkkinen vuokraa ensimmäisen liiketilansa ja ostaa kaksi uutta ompelukonetta, sillä asiakasmäärä on kasvanut.

Kevät–kesä 2013

Parkkinen palkkaa ensimmäisen työntekijän työssäoppimisjakson päätteeksi. Ompelimo muuttaa nykyiseen liiketilaan.

KUVA: Markku Ojala

– Työntekijän palkkaaminen jännitti tosi paljon. Mietin, onko meille molemmille töitä ja saanko palkan maksettua. Sain palkanmaksuun 10 kuukautta palkkatukea ja se auttoi.

Tammikuu 2014

Parkkinen aloittaa urheilukankaiden tilaukset Englannista.
Ompelimoa työllistää suurelta osin kisapukujen ompelu urheilijoille.

Elokuu 2014

Toinen työntekijä aloittaa Parkkisen ompelimossa kahden vuoden oppisopimuksen.
– On hienoa palkata uusia nuoria ompelijoita. •

Siiri Härmä

- Kampaamoyrittäjä, kampaamo Hiushuone SH Somerolla

Huhtikuu 2014

Siiri Härmä voittaa hiusmuotoilulajin Taitaja2014-kilpailussa.

Härmää haastatellaan lehtiin.

– Ilman kilpailua minulla tuskin olisi nyt varauslistat täynnä.
Kilpailemalla huomasin, mitä osaan.

Toukokuu 2014

Härmä valmistuu parturi-kampaajaksi Salon seudun ammattiopistosta. Yrittäjäksi ryhtyminen on selvää, sillä Härmä ei halua muuttaa eri paikkakunnalle tai mennä töihin isoon kampaamoon. Yrittäjä-isäpuoli, yrittäjä-poikaystävä ja opettaja **Pia Kiikeri** kannustavat perustamaan kampaamon.

– Ajattelin, että jos liike ei menesty, keksin jotain muuta.

Heinäkuu 2014

Härmän löytämä liiketila vapautuu ja hän aloittaa vuokraamassaan tilassa täyden remontin.

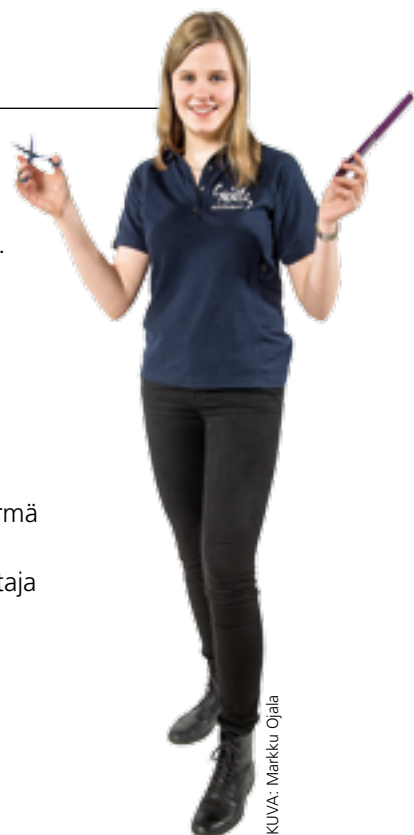
Elokuu 2014

Härmän kampaamossa on avajaiset. Varauksia alkaa tulla heti.

– Yrittäjyydessä on hienoa se, että liikkeen aukioloajat, omat työajat, hinnaston ja muut asiat saa päättää itse. Yrittäjänä tulot voivat olla myös paremmat kuin palkkatöissä.

Marraskuu 2014

Vuokratuoliyrittäjä aloittaa Härmän kampaamossa. Joulukuun Härmällä on töissä työharjoittelija. •

KUVA: Markku Ojala

Riku Korhonen

- Videopeli- ja rakennusyrittäjä, yritykset RikuCo ja MTRJ-Palvelut

Syksy 2012

Riku Korhonen aloittaa Vuosi yrittäjänä -kurssin ja perustaa käytettyjä konsolipelejä myyvän verkkokaupan RikuCon.

– En miettinyt yrittäjyyttä ennen kurssia, mutta ajatus vahvistui koko ajan kurssin aikana.

Huhti–toukokuu 2013

RikuCo voittaa Nuori Yrittäjyys ry:n parhaan yrityksen tittelin ja Korhonen voittaa yhdessä kahden opiskelukaverinsa kanssa kultaa yrittäjyyslajissa Taitaja2013-kilpailussa.

– Opin Taitajaan valmistautuessa ja kilpaillessa paljon tiimityöskentelytaitoja.

Heinäkuu 2013

RikuCo palkitaan Lontoossa eurooppalaisten yrittäjien Company of the Year -kilpailussa.

Marraskuu 2013

Korhonen perustaa yhdessä kolmen yhtiökumppanin kanssa MTRJ-Palvelut Oy:n, joka alkaa tehdä remontteja erityisesti sijoittajien omistamiin vuokra-asuntoihin.

– Minulla ei ollut rakennusalasta mitään osaamista, mutta muilla on ja yhdessä olemme hyvä tiimi.

Toukokuu 2014

Korhonen valmistuu merkonomiksi Suomen Liikemiesten Kauppaopistosta ja aloittaa työt täysipäiväisenä yrittäjänä.

– Yrittäjyyteeni on vaikuttanut vahvasti kannustava ilmapiiri kotona ja koulussa. Vanhempani ovat yrittäjähenkisiä.

Syyskuu 2014

Korhonen on mukana Taivas+Helvetti vol. 2 -kirjassa.

– Hienointa yrittäjyydessä on tekemällä oppiminen ja omien valintojen tekeminen. Nuorena on myös riskittömämpää kokeilla yrittämistä kuin kolmi- ja nelikymppisenä. Silloin ihmisillä voi olla jo perhe ja asuntolaina. •

KUVA: Simo Nyssönen

Vili Heiskanen

- Kone- ja metallialan yrittäjä, Hevimet Oy

Toukokuu 2011

Vili Heiskanen kilpailee Taitaja-kilpailussa koneistuslajissa ja valmistuu koneistajaksi Forssan ammatti-instituutista. Hän sijoittuu Taitaja-kilpailussa kuudenneksi.

– Sain kilpailemisesta itsevarmuuden, että olen hyvä alalla.

Heiskanen lähtee mukaan maajoukkuevalmennukseen, jossa tähdätään EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailuihin.

Kesä 2012

Armeijan jälkeen Heiskanen aloittaa koneistajan erikoisammattitutkinnon suorittamisen oppisopimuksella yrityksessä, joka valmistaa muun muassa työkaluja teollisuuden käyttöön.

Kevät 2014

Työnantaja tarjoaa työntekijöilleen mahdollisuutta ostaa yrityksen työkaluliiketoiminta. Heiskanen innostuu tarjouksesta.

– Yrittäjyys oli ollut haaveeni lapsesta asti. Vanhemmillani on ollut metallialan yritys. Mahdollisuus aloittaa yrittäjänä niin, että asiakkaat ja työkoneet ovat valmiina, tulee harvoin eteen.

Lokakuu 2014

Heiskanen voittaa pronssia CNC-jyrsinnässä EuroSkills-kilpailussa Ranskan Lillissä.

Marraskuu 2014

Heiskasen yritys Hevimet Oy rekisteröidään kaupparekisteriin. Yritys tulee suunnittelemaan ja valmistamaan kaksikomponenttiruiskuvalumuotteja muoviteollisuuden yrityksille. Heiskanen nostaa yritystä varten lainan Finnverasta ja pankista. Laina ei hirvitä, ja palo yrittäjäksi on kova.

– Yrittämisessä kiehtoo vapaus ja mahdollisuus kehittää toimintaa.

Talvi 2015

Heiskasen yritys aloittaa toimintansa ja vajaa kymmenen työntekijää siirtyy entisen työnantajan palveluksesta Heiskasen palvelukseen. Kaikki työntekijät ovat Heiskasta vanhempia.

– Muiden palkkaaminen tuntuu hienolta. Ensin toki mietitytti, mitä ihmiset ajattelevat, kun nuori poika tulee johtajaksi. Olen kuitenkin ahkera, vastuuntuntoinen ja periksiantamaton. Haluan onnistua. Teollisuuden alalta jää paljon yrittäjiä eläkkeelle lähivuosina ja uusia tarvitaan tilalle. •

KUVA: Markku Ojala

Johtopäätökset

Yrittäjyys on vahvasti tätä päivää. Yrittäjyyden merkitys yksilön, työelämän ja koko yhteiskunnan kannalta on tunnustettu. Yhä useammalle nuorellekin yrittäjyys on tänä päivänä aivan yhtä varteenotettava vaihtoehto kuin palkkatyö, vaikka yrittäjyys edellyttää lähes poikkeuksetta suurta määrää osaamista, uskallusta ja henkistä kanttia.

Mikä tämän muutoksen on saanut aikaan? Yhtä vastausta ei varmaankaan ole. Yrittäjyyden edistämiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä, johon ovat osallistuneet useat eri tahot. Oma merkittävä roolinsa tässä työssä on myös esimerkeillä ja menestystarinoilla, jotka rohkaisevat yrittäjyyteen.

Tämäkin julkaisu perustuu menestystarinoihin. Haastateltavat kertovat kuinka ammattitaitokilpailut ovat hyödyttäneet heitä matkalla yrittäjyyteen, tai kuinka he ovat hyödyntäneet ammattitaitokilpailuja yrittäjyyden edistämässä. Kirjan tavoitteena on toiminnan kuvaamisen lisäksi arvioida ammattitaitokilpailutoiminnan vaikuttavuutta yrittäjyyden edistämässä, toiminnan kehittämistarpeita ja yrittäjyyden tulevaisuutta Taitajassa.

Keskeisessä roolissa yrittäjyyden edistämässä on koulutus. Tärkeän perustan yrittäjyysopinnoille luovat lainsäädäntö ja tutkintojen perusteet. Uudistuvassa laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta vahvistetaan ammatillisen koulutuksen tehtäväksi sekä työllistymisen että yrittäjyyden edistäminen. Myös elokuussa 2015 voimaan tulevissa uusissa ammatillisten perustutkintojen perusteissa yrittäjyys on entistä vahvemmin esillä. Tavoitteena on, että nuorella olisi ammattikoulusta valmistuessaan valmiudet ryhtyä yrittäjäksi.

Tätä tavoitetta tuetaan myös ammattitaitokilpailuilla. Kilpailu on testi omalle osaamiselle ja erinomainen verkostoitumisen paikka. Kilpailuissa testataan juuri niitä taitoja, jotka ovat tärkeitä myös yrittäjänä menestymiselle: kykyä ottaa hallittavissa olevia riskejä, yhteistyökykyä, täsmällisyyttä, sitkeyttä, sosiaalisia taitoja ja paineensietokykyä. Kilpailussa oppii asioita, joista on käytännössä hyötyä, ja menestyminen niissä tulee kovan työn tuloksena, ei sattuman kautta.

Yrittäjyys huomioidaan Taitaja-kilpailussa monella eri tavoin. Taitajassa on vuodesta 2008 lähtien kilpailtu erityisessä yrittäjyyslajissa. Tämän lisäksi kaikissa kilpailulajeissa yrittäjyyden tulee olla jollakin tavalla mukana tehtävässä ja tehtävän arvioinnissa. Haastatteluisia lajien toimijat painottavat kilpailutoiminnan merkityksellisyyttä opetuksen ja opetuksen kehittämisen näkökulmasta. Kilpailutehtävien kautta on helppo nostaa esille opetuksen kannalta tärkeitä asioita ja siten edistää niiden painotusta myös opetuksessa. Skills Finlandin

tehtäväpankin kautta kilpailutehtävät ja niiden arviointi ovat tarjolla kaikille opettajille. Näin hyöty leviää kilpailupiiriä laajempaan käyttöön.

On tärkeää, että myös yritykset ovat mukana Taitajassa. Taitajan ympärille rakennettu yhteistyö oppilaitosten ja yritysten välillä on hyvin konkreettista. Kilpailua valmistelevien lajikohtaisten ohjausryhmien konkreettisena tehtävänä on laatia kunkin lajin kilpailutehtävä niin, että se vastaa alan työelämää. Tehtävän laatimiseksi ryhmissä arvioidaan alan kehittymistä ja tulevia tarpeita. Tätä keskustelua käyvät lajiohjausryhmissä yhteistyössä oppilaitosten, yritysten ja hallinnon edustajat. Yhteensä lajiohjausryhmissä kokoontuu 350 eri alojen ammattilaista kehittämään omaa kilpailulajiaan ja alan opetusta. Lajiohjausryhmät ovat merkittävä voimavara myös yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta. Yritykset voivat hyödyntää Taitajaa myös solmimalla yhteistyösopimuksen Taitaja-tapahtuman kanssa. Yhteistyösopimuksia yritysten kanssa solmitaan vuosittain noin 200.

Haastattelujen perusteella yritys-elämä arvostaa Taitajassa käytännön ja teorian yhdistymistä. Yritysten näkökulmasta yrittäjyyden edistäminen on tärkeää. Yrityksen menestyminen perustuu osaavaan ja yrittäjämäistä otetta ja asennetta omaavaan henkilöstöön.

Ammattitaitokilpailuilla on pitkä perinne.

Uusien lajien ja ideoiden mukaan tuominen tähän perinteikkääseen kilpailuun ei aina ole helppoa. Yrittäjyyslajin synnyttäminen ja sen kasvaminen nopeasti näytöslajista yhdeksi Taitajan suosituimmista lajeista on oiva esimerkki yrittäjämäisestä asenteesta. Lajia on viety eteenpäin osaamisella, sinnikkyydellä ja yhteistyöllä. Vaikka lajin perinne onkin nuori, itse laji on poikkeuksellisen vahva.

Skills Finlandia perustettaessa yhdeksi tavoitteeksi asetettiin ”edistää opiskelijoiden kiinnostusta itsenäiseen yrittäjyyteen”. Tämä toteutuu hienosti ammattitaitokilpailujen kautta. Vuodesta 2010 lähtien merkittävän vastuun yrittäjyyden edistämisestä on kantanut Skills Finlandin asettama yrittäjyystoimikunta. Haastattelujen perusteella kilpailut ovat erinomainen keino yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toimintatavan edistämiseen.

Kiitos tämän kirjan julkaisemisesta kuuluu Skills Finlandin yrittäjyystoimikunnan lisäksi Yksityisyrittäjien Säätiölle, joka on tukenut kirjan julkaisemista avustuksella. •

”Tavoitteena on, että nuorella olisi ammattikoulusta valmistuessaan valmiudet ryhtyä yrittäjäksi.”

Eija Alhojärvi

toiminnanjohtaja, Skills Finland ry

Pekka Matikainen

Taitaja-päällikkö, Skills Finland ry

Kilpaileminen kasvattaa yrittäjämäistä asennetta

Tulevaisuudessa yrittäjämäistä asennetta tarvitaan jokaisessa ammatissa ja kaikilla aloilla, ei enää vain yrittäjänä.

Kilpailuhenki kuuluu yrittäjyyteen, toteavat tämän kirjan haastateltavat. Yrittäjä kehittää itseään ja on utelias oppimaan uutta. Aivan samalla asenteella kulkee omaa osaamistaan ja kanttaaan Taitaja-kilpailussa koetteleva nuori. Ammatti- taidossa kilpaileminen kasvattaa itsetuntemusta ja luonnetta – toisin sanoen yrittäjämäistä otetta.

Lue Taitaja-kilpailujen, yrittäjyyden ja ammatillisen koulutuksen toimijoiden kokemuksia yrittäjyyden oppimisesta ja opettamisesta.

